

Kittilän kunta

Vuosien 2027-29 talousarvion ja -suunnitelman laadintaohje

Kittilän kunnan hallintosäännön 75 §:n mukaan kunnanhallitus hyväksyy suunnittelukehykset ja talousarvion laadintaohjeet. Kunnan talousarvio ja taloussuunnitelma ovat kuntastrategian toteuttamisen ja seurannan keskeinen väline.

Kittilän kunnan talousarvion laadinnan lähtökohtana ovat kuntastrategia, vuoden 2025 tilinpäätös, vuoden 2026 alkuvuoden toteutuma ja koko vuoden 2026 ennuste.

Tällä ohjeella annetaan talousarvion laadinnalle perusteet eli aikataulu, strategiset perusteet, taloudelliset lähtökohdat sekä käytännön ohjeita.

Kuntalain asettamat veloitteet talousarvion laadinnalle

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja veloitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on myös hyväksyttävä taloussuunnitelma suunnittelukaudeksi. Suunnitelmakausi kattaa vuodet 2027-2029.

Talousarvio ja –suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja –suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan. Kittilän kunnalle on kertynyt taseeseen ylijäämää edellisiltä vuosilta vuoden 2025 loppuun mennessä noin 65,4 miljoonaa euroa, joten kuntalaissa mainittua alijäämän kattamisvelvollisuutta ei kunnalla tällä hetkellä ole.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja –suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Kuntalaisten osallistuminen

Kittilän kunta jatkaa osallistuvan budjetoinnin perinnettä. Osallistuva budjetointi toimeenpannaan kunnanhallituksen tasolla. Käytettävissä on yhteensä 30.000 euroa. Kuntalaiset ja yritykset voivat tehdä kunnan palvelujen kehittämiseen liittyviä esityksiä. Kunta tiedottaa erikseen osallistuvan budjetoinnin toteuttamisesta ja aikataulusta alkuvuonna 2027.

Kittilän kuntastrategia

Kittilän kuntastrategian (Päivitetty Kvalt 17.6.2024 § 52) mukaan kunnan arvot ovat luonto, inhimillisuus, vieraanvaraisuus ja edelläkävijyys (LIVE).

Päivitetyn kuntastrategian painopistealueina ovat:

- Kittilässä on innostava toimintakulttuuri
- Kittilässä on parhaita kuntapalveluita
- Kittilä toimii kehitys- ja menestysalustana
- Kittilässä elämä on ympärivuotista ja kansainvälistä

Kunnan visiona on Kittilä – puhdasta kultaa. Taustalla on ajatus, että Kittilä on puhdasta kultaa monella eri tasolla. Visio perustuu kunnan tehtävään, joka on vaalia kuntalaisten hyvinvointia sekä kunnan elinvoimaa.

Kuntastrategia ja kunnan visio tulee sisällyttää talousarvion ja –suunnitelman 2027-2029 valmisteluun huomioimalla ne muun muassa talousarvion ja toimielimien, kuten lautakuntien, kunnanhallituksen ja valtuuston tavoitteissa, mittareissa, henkilöstön kehityskeskusteluissa ja osastopalavereissa ja koko kuntakonsernissa sekä kunnan tilaisuuksissa ja viestinnässä.

Toimielinten ja kunnan toimialojen tulee hyväksyä kuntastrategian jalkauttamiseksi ja päätöksenteon järkevöittämiseksi vuosikellot helmikuun 2027 loppuun mennessä.

Talousarvion laadinnan yhteydessä tulee laatia hankintakalenteri, josta nähdään olennaisten hankintojen ajoittuminen kunnan toiminnassa.

Talousarvion valmisteluajataulu

9.6.2026	Talousarvion raami ja ohjeistus	Johtoryhmä
23.6.2026	Talousarvion raami ja ohjeistus	Kunnanhallitus
12.10.2026	Talousarvioesitysten käsittely lautakunnissa ja työllisyysaluejaostossa viimeistään	Lautakunnat
5.11.2026	Talousarvioseminaari	Valtuusto, johtoryhmä
10.11.2026	Veroprosenteista päättäminen	Kunnanhallitus
16.11.2026	Veroprosenteista päättäminen	Kunnanvaltuusto
Marraskuu 2026	Talousarvioesitys	Yhteistoiminta- ja työsuojelutoimikunta
24.11.2026	Talousarvioesityksen esittely	Kunnanhallitus
8.12.2026	Kunnanjohtajan talousarvioesityksen käsittely	Kunnanhallitus
15.12.2026	Talousarvio- ja suunnitelma hyväksyntä	Kunnanvaltuusto
Tammikuu 2027	Talousarvion täytäntöönpano-ohje	Kunnanhallitus

Talousarviotekstien laadinta ja toiminnallisten tavoitteiden asettaminen

Käyttötalousosaa laadittaessa toimialojen tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, että toiminnalliset tavoitteet ovat kuntastrategiasta johdettuja, mahdollisimman selkeitä ja mitattavissa olevia.

Talousarviokirjan sisältöä tiivistetään aiempaan verrattuna, jotta taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet käyvät kirjasta entistä paremmin esille. Toimialat laativat talousarviokokouksiinsa tarvittavat talousarviokirjaa täydentävät esityksensä.

Kittilän kunnan v.2027-2029 taloussuunnittelun lähtökohtatilanne

Talousarvion laadinnan lähtötilanteessa Kittilän kunnan tilanne näyttää kohtuullisen hyvältä taloudellisesti. Kunnan taseessa on kertyneitä ylijäämiä noin 65,4 miljoonaa euroa. Lainaa oli vuoden 2025 lopussa 331 euroa per asukas eikä uutta lainaa ole vielä otettu vuonna 2026. Vuoden 2026 osalta talousarvion mukainen tavoiteltu ylijäämä on 2,5 milj.euroa. Tämän hetken ennusteiden mukaan verotulojen määrä ylittäisi talousarviossa esitetyn mikä mahdollistaisi talousarviossa esitettyä suuremman ylijäämän määrän jos muissa erissä ei ole olennaisia poikkeamia.

Kunnassa on suunniteltu vuosille 2026-2028 merkittävät määrät investointeja. Vuoden 2026 talousarvion nettoinvestointien määrä on 26,7 miljoonaa euroa, vuoden 2027 taloussuunnitelman yhteensä 11,3 miljoonaa euroa ja vuoden 2028 yhteensä 4,7 miljoonaa euroa.

Verotulot ja valtionosuudet

Verotulojen ennustamisessa käytetään apuna Kuntaliiton veroennustekehikkoa, josta viimeisin päivitys on toukokuulta. Verokehikon laadinnassa on käytetty apuna Verohallinnon verotilastoja. On huomioitava, että ennusteet voivat vielä muuttua merkittävästi.

Lähtökohtana talousarvion laadintaohjeistukselle on veroprosenttien pysyminen ennallaan.

1000 euroa	TP2025	TA2026	ENNUSTE 2026	ENNUSTE 2027
Kunnallisvero	11 572	12 246	12 617	12 708
Yhteisövero	5 577	5 798	7 080	7 546
Kiinteistövero	8 652	9 044	9 147	9 311
Kaivosmin.vero	2 021	2 000	2 409	2 400
Verotulot yhteensä	27 822	29 088	31 253	31 965

1000 euroa	TP2025	TA2026	ENNUSTE 2026	ENNUSTE 2027
Peruspalvelujen valtionosuus	11 872	11 825	11 861	12 100
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus	367	358	458	458
Verotulomenetysten korvaus	788	786	784	889
Yhteensä	13 026	12 969	13 104	13 447

Valtionosuuksien ennuste perustuu Kuntaliiton 12.5.2026 laskelmaan.

Verotulo- ja valtionosuusennusteet ensi vuodelle päivittyvät syksyn aikana ja päivitettyt luvut huomioidaan talousarvion laadinnan edetessä. Jos ennusteet muuttuvat huomattavasti, voi kunnanhallitus päivittää ja tarkentaa tätä ohjeistusta.

Käyttötalousosa

Talousarvion laadinnan pohjaksi toimialoille asetetaan toimintakateramat eli nettotoimintakustannusten tasot, joita tulisi talousarvioesityksissä tavoitella. Kuitenkin teknisen lautakunnan osalta toimintakateramiin sijaan asetetaan tavoiteltu toimintakulujen taso. Raamien pohjalla on vuoden 2026 talousarvio huomioiden tässä vaiheessa tiedossa olevat muutokset tuotoissa ja kuluissa.

Raamit 2027 toimialoittain:

1000 euroa	TP2025	TA2026	RAAMI 2027	Muutos-% vrt.TA2026
<i>Toimintakate:</i>				
Koululautakunta	-21 898	-22 197	-23 327	5,1 %
Kunnanhallitus	-5 462	-6 733	-6 902	2,5 %
Hyvinvointilautakunta	-4 574	-5 194	-5 307	2,2 %
Kideve elinkeinopalvelut	-488	-672	-712	5,9 %
Rakennus- ja ympäristölautakunta	2	-388	-409	5,6 %
Tunturi-Lapin ja Pellon työllisyysalue	-806	-977	-977	0,0 %
<i>Toimintakulut:</i>				
Tekninen lautakunta	10 299	12 877	13 550	5,2 %

Käyttötalouden kulujen osalta on erittäin tärkeää pyrkiä löytämään taloudellisia, nykyaikaisia tapoja organisoida palveluja. Lautakuntien ja Tunturi-Lapin ja Pellon työllisyysjaoston talousarvioesityksissä tulee selkeästi tuoda esille, kuinka taloudellisuuden ja kehittämisen näkökulma sisältyy talousarvion tavoitteisiin. Lautakunnat tarkastavat maksut ja taksat. Maksut peritään lakien ja asetusten mukaan. Pyritään lisäämään toimintatuottoja siltä osin kuin se on mahdollista. On selvítettävä valtion ja EU:n rahoitusmahdollisuuksia ja haettava Kittilän kunnan kannalta tarpeellista strategian mukaisten tavoitteiden saavuttamista edistävää rahoitusta.

Tunturi-Lapin ja Pellon työllisyysalueen osalta talousarvioesitys lähetetään yhteistoimintasopimuksen mukaisesti alueen sopijakunnille lausunnoille 30.9.2026 mennessä.

Käyttötalousosan sitovuus valtuustoon on toimialojen lautakuntataso nettona (Toimintatuotot - toimintakulut = Toimintakate) lukuunottamatta teknisen lautakunnan alaista toimintaa. Teknisen lautakunnan toimialueella käyttötalousosan sitovat erä on toimintamenot.

Tuloslaskelmaosa

Veroprosenttien pysyessä ennallaan ja huomioiden verotuloennusteet sekä ennakkolaskelmat valtionosuuksista päädyttäisiin esitetyillä toimialojen raameilla 7,6 miljoonan euron vuosikatteeseen, mikä kattaa vuotuisten poistojen määrän. Vuosikatetta heikentää kulujen kasvu. Lähtökohtana talousarvion laadintaohjeistukselle on veroprosenttien pysyminen ennallaan.

1000 euroa	TP2025	TA2026	RAAMI 2027
Toimintakate	-29 541	-36 182	-38 434
Verotulot	27 823	29 088	31 965
Valtionosuudet	13 026	12 968	13 447
Rahoitustuotot ja -kulut, netto	1 950	1 117	600
Vuosikate	13 258	6 992	7 578
Poistot ja arvonalentumiset	-4 749	-5 102	-5 598
Tilikauden tulos	8 509	1 890	1 980
Tilinpäätössiirrot	81	584	580
Tilikauden yli/alijäämä	8 590	2 473	2 560

Investointiosa

Talousarvion investointiesitysten tulee olla hyvin perusteltuja. Toimialajohtajat toimittavat investointitarpeet tekniselle johtajalle 31.8.2026 mennessä. Investoinnin tulee olla euromäärältään vähintään 10.000 euron kokonaisuus. Sen alle jäävät budjetoidaan käyttötalouteen vuosikuluiksi.

Rahoitusosa

	TP 2025	TA 2026	2027
Toiminnan rahavirta	10 994	6 492	7 077
Investointien rahavirta yhteensä	-8 407	-26 198	-10 750
Toiminnan ja investointien rahavirta netto	2 587	-19 706	-3 673
Rahoituksen rahavirta:			
Antolainauksen muutokset	-202	-1 600	-500
Lainakannan muutokset	-755	18 453	4 173
Muut maksuvalmiuden muutokset	-259	-500	0
Rahoituksen rahavirta netto	-1 216	16 353	3 673
RAHAVAROJEN MUUTOS	1 371	-3 353	0
Lainakanta, 1000 euroa	2 310	20 764	13 173
Lainakanta euroa/asukas	331	3 037	1 889
Asukasmäärä 31.12.	6 973		

Yllä olevassa laskelmassa käyttötalouspuoli on esitetty raamin mukaisena ja investoinnit taloussuunnitelman 2027 mukaisena.

On huomattava, että jos vuoden 2026 investoinnit eivät toteudu talousarviossa esitetyn mukaisina ei myöskään lainakanta kasva vuoden 2026 lopussa suunnitellulle tasolle. Tätä ohjetta laadittaessa ei ole ollut vielä saatavilla päivitettyä ennustetta kuluvan vuoden investointien toteutumisesta.

Henkilöstösuunnittelu

Henkilöstömäärien ja henkilötyövuosien budjetointi

Talousarviossa esitetään suunnitellut henkilömäärät vastuualueittain henkilötyövuosina 0,25 henkilötyövuoden tarkkuudella. Vakinaisessa ja määräaikaisessa palvelussuhteessa olevien henkilöiden määrä ja henkilötyövuodet eritellään talousarviokirjaan.

Henkilötyövuosi tarkoittaa yhden henkilön kokopäiväistä työpanosta vuoden aikana. Osa-aikaisen työntekijän osalta lasketaan työaikaprocentin mukainen osuus eli esim. 60% työaika = 0,6 htv. Vastaavasti osavuotinen työ suhteutetaan työkuukausien mukaan. Pitempiä palkattomia jaksoja ei lasketa mukaan henkilötyövuosiin jos sijaista ei oteta ko.ajalle.

HENKILÖTYÖVUODET 2024-2028	TP 2025	TA 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Vakinaiset					
Kokoaikaiset					
Osa-aikaiset					
Vakinaiset yhteensä	0	0	0	0	0
Määräaikaiset					
Kokoaikaiset					
Osa-aikaiset					
Määräaikaiset yhteensä	0	0	0	0	0
Yhteensä (vakinaiset ja määräaikaiset)	0	0	0	0	0

Henkilöstökulujen budjetointi

Palkkahallinnosta toimitetaan elokuun loppuun mennessä toimialoille Populus -järjestelmästä henkilöluettelot palkkatietojen kera. Tästä poikkeavasti teknisen toimen osalta tiedot toimitetaan 21.8. mennessä. Henkilöluetteloiden oikeellisuus tulee tarkastaa ja tehdä tarvittavat muutokset talousarviota laadittaessa. Näissä luetteloissa näkyviin palkkasummiin lasketaan mukaan arvioitu palkkojen korotus sisältäen yleiskorotusten lisäksi mahdolliset muut korotukset sekä muutokset henkilöstökokonaisuudessa. Korotusprosenttina laskennassa käytetään 3,5 % elokuun tasosta laskettuna. Opiferus - taloussuunnittelujärjestelmä laskee automaattisesti palkkojen päälle henkilösivukulut.

Taloussasto tallentaa budjetointijärjestelmään (Opiferus) toimialoille arviot Kevan tasausmaksujen määristä kustannuspaikoittain.

Henkilöstö- ja koulutussuunnitelman laatiminen

Henkilöstö- ja koulutussuunnitelman laatimisen osalta annetaan erillinen ohjeistus toimialoille. Henkilöstö- ja koulutussuunnitelman laatiminen tehdään alkusyksyn aikana ja varmistetaan, että talousarvioesitykset pohjautuvat henkilöstö- ja koulutussuunnitelmassa annettuihin tietoihin.

Poistojen määrä

Taloulosasto ilmoittaa nykyisen käyttöomaisuuden poistojen määrän kustannuspaikoittain. Uuden investoitavan käyttöomaisuuden osalta poistojen määrät arvioidaan erikseen yhteistyössä talousosaston kanssa.

Sisäiset erät

Sisäisistä eristä (sisäiset vuokrat, ravintopalvelujen ateriaveloitukset, muut sisäiset) tiedot tulee toimittaa talousosastolle viimeistään 15.9.2026. Näiden osalta tiedot tulee ilmoittaa myös taholle, jolle suunnitellaan palvelun tai tavaran myynnin kohdistuvan. Näin voidaan varmistaa, että ostavalla kustannuspaikalla on oikeat luvut.

Riskienhallinnan suunnittelu

Talousarvion laadinnan yhteydessä toimialat analysoivat riskinsä. Riskianalyysi perustuu uhka-arvioon, jossa huomioidaan riittävästi toimintaympäristön muutokset. Toimialat arvioivat riskianalyysin perusteella vastuualueeltaan merkittävimmät toimintaa ja strategisten tavoitteiden saavuttamista uhkaavat riskitekijät tulevalle vuodelle. Samalla tehdään suunnitelma olennaisten riskien hallitsemiseksi.

Konserniyhteisöjen tavoitteet

Kunnan konsernijohto, tytäryhteisöjen toimitusjohtajat ja hallituksen puheenjohtajat pitävät syyskuun loppuun mennessä yhden suunnittelu- ja neuvottelutilaisuuden kunnan ja yhteisöjen strategioiden yhteensopivuuden varmistamiseksi ja toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden asettamiseksi.